

*Lucyna Goles** <https://orcid.org/0000-0002-3069-9049>

PRACA NA WŁASNY RACHUNEK W ŚWIETLE EGZEKUCJI SĄDOWEJ

Streszczenie. Od 1 stycznia 2019 r. obowiązują zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego wprowadzone Ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Ustawodawca dokonał m.in. zmiany art. 821¹ Kodeksu, która ma na celu umożliwienie dłużnikowi prowadzenia działalności w okresie zawieszenia postępowania egzekucyjnego. W dotychczasowym stanie prawnym dłużnik, będący np. przedsiębiorcą, pomimo zawieszenia postępowania egzekucyjnego był pozbawiony dostępu do środków bieżących na rachunkach bankowych, co mogło skutkować zaprzestaniem prowadzenia działalności gospodarczej. Opracowanie jest próbą omówienia motywów nowelizacji, a także jej skutków. Analiza obejmuje znowelizowaną ustawę oraz orzecznictwo.

Słowa kluczowe: zatrudnienie pracownicze, zatrudnienie niepracownicze, samozatrudnienie, egzekucja sądowa, komornik sądowy, dłużnik

SELF-EMPLOYMENT IN THE LIGHT OF JUDICIAL ENFORCEMENT

Abstract. From January 1, 2019. Amendments to the Code of Civil Procedure introduced by the Act of March 22, 2018 on Court Bailiffs apply. The legislator changed, inter alia, legal provision 821¹ of the Code of Civil Procedure. The above amendment is intended to enable the debtor to conduct business while the enforcement proceedings are suspended. Under the current legal status, the debtor, who is, for example, an entrepreneur, despite the suspension of enforcement proceedings, was deprived of access to current funds in bank accounts, which could result in the cessation of business activity. The text is an attempt to discuss the motives of the amendment, as well as its effects. The analysis will cover the amended act and jurisprudence.

Keywords: employee employment, non-employee employment, self-employment, court enforcement, court bailiff, debtor

* Młodszy inspektor pracy w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Łodzi, lucyna.goles@lodz.pip.gov.pl

W myśl art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych¹ komornik jest organem władzy publicznej w zakresie wykonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym. Czynności te realizuje komornik, z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w ustawach. Komornik sądowy, jako organ egzekucyjny, wykonuje m.in. postanowienia o zabezpieczeniu spadku lub sporządzeniu spisu inwentarza, orzeczenia wydane w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, a także realizuje zadania określone w innych ustawach (Gołaczyński 2008, 17). Na podstawie tytułu wykonawczego komornik sądowy dąży m.in. do zaspokojenia roszczenia wierzyciela, np. poprzez zajęcie i sprzedaż ruchomości oraz nieruchomości (będących własnością dłużnika), zajęcie wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń (np. emerytury), zajęcie rachunków bankowych oraz innych wierzytelności (Tomaszewska 2019, 23).

W toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika struktura dokonywanych przez niego czynności oraz zintegrowane z nimi obowiązki leżące po stronie trzeciodłużników (np. pracodawca dłużnika, kontrahent przedsiębiorcy będącego dłużnikiem, bank, w którym dłużnik posiada konto) są co do zasady podobne, tj.: komornik sądowy sporządza i kieruje ustawowo określone wezwanie do adresata; następuje zajęcie (np. wynagrodzenia czy wierzytelności przysługujących dłużnikowi), a trzeciodłużnik (adresat zajęcia) obowiązany jest informować komornika (Szczurek 2017), np. o wysokości kwot zajętego wynagrodzenia dłużnika i terminach ich przekazywania wierzycielowi czy o przeszkodach w wypłacaniu wierzytelności dłużnikowi, a także o każdej zmianie okoliczności mającej wpływ na brak realizacji zajęcia, pod groźbą wymierzenia grzywny w wysokości do 5000 zł (Jakubecki 2019).

Od lat w polskim społeczeństwie zawód komornika sądowego powoduje sporo dyskusji. Część opinii publicznej opowiada się za zaostrzeniem przepisów regulujących egzekwowanie wierzytelności od dłużników, a część jest za umocnieniem nadzoru nad działalnością komorników. W obliczu krytyki pracy komorników sądowych Ministerstwo Sprawiedliwości w grudniu 2018 r. zakomunikowało potrzebę zmiany ustawy o komornikach sądowych. Zdaniem Ministerstwa:

Nowa ustawa o komornikach sądowych wprowadza przejrzyste reguły działalności komorniczej, ale przede wszystkim jej celem jest przywrócenie zaufania do zawodu komornika sądowego – jako funkcjonariusza publicznego i organu władzy publicznej, a nie swego rodzaju przedsiębiorcy nastawionego na zysk. Zgodnie z ustawą, w sposób istotny zwiększone zostają uprawnienia nadzorcze i kontrolne Ministra Sprawiedliwości nad komornikami. Będzie on mógł, w ramach postępowania administracyjnego, z urzędu podejmować działania prowadzące nawet do usunięcia komornika z zajmowanego stanowiska, a wcześniej do zawieszenia go w czynnościach, jeśli komornik rażąco naruszy prawo (*Przełomowe zmiany w służbie komorników* 2018).

¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 771.

Dalszą istotną zmianą w ustawie było wdrożenie obowiązku rejestrowania czynności egzekucyjnych dokonywanych przez komornika poza kancelarią. Nagrania takich działań, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie zapisu obrazu i dźwięku z przebiegu czynności komornika sądowego², mają być przechowywane w systemie teleinformatycznym, w którym prowadzone są akta sprawy.

Z dniem 1 stycznia 2019 r. weszły również w życie zmiany w Ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego³. Ustawodawca zmienił m.in. zasady prowadzenia egzekucji z majątku dłużnika, w szczególności poprzez doprecyzowanie katalogu ruchomości wyłączonych spod egzekucji. W ocenie resortu sprawiedliwości powyższa zmiana w znacznym stopniu ma na celu ograniczenie arbitralności w kwestii zajmowania ruchomości niezbędnych do codziennej egzystencji dłużnika oraz jego domowników, takich jak lodówka, pralka, odkurzacz, piekarnik czy łóżko.

Zmianie uległ również art. 821¹ k.p.c., otrzymując nowe brzmienie:

Jeżeli egzekucja została skierowana do rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę lub innych praw majątkowych, z którymi związane jest prawo dłużnika do świadczeń okresowych, sąd na wniosek dłużnika może określić kwotę, jaką dłużnik może pobierać w okresie zawieszenia postępowania⁴ w celu zaspokajania bieżących potrzeb. Na postanowienie sądu określające kwotę, którą dłużnik może pobierać w celu zaspokajania bieżących potrzeb, wierzycielowi służy zażalenie.

² Dz.U. z 2018 r. poz. 2449.

³ T.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1360, dalej: k.p.c.

⁴ Zawieszenie postępowania egzekucyjnego może nastąpić bądź z urzędu (z powodu śmierci wierzyciela albo dłużnika), bądź na wniosek wierzyciela lub dłużnika. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego na podstawie postanowienia komornika może odnosić się do części egzekucji lub jej całości. Zawieszenie postępowania na wniosek wierzyciela nie jest w żaden sposób ograniczone, czyli może nastąpić w każdym czasie, pozbawione jest kontroli komornika oraz nie potrzebuje uzasadnienia. Na wniosek dłużnika postępowanie egzekucyjne zawieszają się tylko w szczególnych przypadkach wskazanych w Kodeksie postępowania cywilnego, tj.: zawieszenia lub wstrzymania przez sąd natychmiastowej wykonalności tytułu wykonawczego; złożenia przez dłużnika zabezpieczenia, na podstawie którego sąd w orzeczeniu uzależnia zwolnienie go spod egzekucji (np. art. 821 § 1, art. 1210). W tym miejscu warto wspomnieć, że według wcześniejszego stanu prawnego (sprzed 1 stycznia 2019 r.) do zawieszenia rygoru natychmiastowej wykonalności tytułu wykonawczego podchodzono jak do wstrzymania wykonania orzeczenia, wobec czego powyższe kwalifikowano jako powód do obowiązkowego zawieszenia postępowania na wniosek dłużnika. W orzecznictwie ogólnie uznawany jest pogląd, że „postanowienie o zawieszeniu rygoru natychmiastowej wykonalności nadanego wyrokowi zaocznemu (art. 346 k.p.c.) nie jest zdarzeniem uzasadniającym wyłączenie powództwa przeciwegzekucyjnego (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnia ono zawieszenie postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika (art. 820 zdanie drugie k.p.c.)” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 282/08, LEX nr 528181). W czasie zawieszenia postępowania egzekucyjnego nie można dokonywać czynności egzekucyjnych, czyli wobec dłużnika i wierzyciela nie mogą następować kolejne skutki dokonywanych czynności egzekucyjnych, z wyjątkiem tych, które zostały dokonane przed zawieszeniem postępowania.

Nowelizacja przywołanego przepisu ma na celu umożliwienie dłużnikowi prowadzenia działalności w okresie zawieszenia postępowania egzekucyjnego. W dotychczasowym stanie prawnym dłużnik, będący np. przedsiębiorcą, pomimo zawieszenia postępowania egzekucyjnego był pozbawiony dostępu do środków bieżących na rachunkach bankowych, co mogło skutkować zaprzestaniem prowadzenia działalności gospodarczej.

Organem właściwym do ustalenia wysokości kwoty, jaką dłużnik może otrzymywać z wynagrodzenia za pracę lub innych świadczeń okresowych w czasie zawieszenia postępowania, jest właściwy sąd, w którego okręgu prowadzona jest egzekucja (Wiśniewski 2021). Dla rozpatrzenia wniosku dłużnika decydujące jest ustalenie sytuacji majątkowej oraz rodzinnej dłużnika i następnie dokonanie oceny, czy dłużnik (w związku z zajęciem) może całkowicie zaspokoić potrzeby bieżącego utrzymania (Szczurek 2005). Co istotne, na postanowienie sądu określającego kwotę, jaką dłużnik może otrzymywać w czasie zawieszenia postępowania, wierzycielowi przysługuje zażalenie (Simbierowicz, Świtkowski 2021).

Sąd Rejonowy w Szczytnie w uzasadnieniu prawnym postanowienia z dnia 25 sierpnia 2017 r., I Co 514/17, LEX nr 2351921, wskazał, że:

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego powoduje wstrzymanie się z dokonywaniem nowych czynności egzekucyjnych, ale te podjęte przed zawieszeniem pozostają w mocy. W toku niniejszego postępowania dokonano zajęcia wierzytelności z tytułu emerytury przysługującej dłużnikowi, jednakże w świetle obowiązujących przepisów brak jest podstaw do działania komornika z urzędu w zakresie zawiadomiania organu rentowego o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego i nakazaniu dokonywania wypłat świadczenia dłużnikowi, jak tego w skardze domagali się wymienieni.

Zgodnie z przepisem art. 900 § 1 k.p.c. zajęcie wierzytelności jest dokonane z chwilą doręczenia wezwania dłużnikom zajętej wierzytelności. Zajęcie to z mocy art. 900 § 2 k.p.c. obejmuje także wypłaty przyszłe. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego nie powoduje uchylecia zajęcia i skutków z nim związanych. W szczególności dłużnik stosownie do art. 896 § 1 k.p.c. nie ma prawa odbioru i rozporządzania zajętej wierzytelnością, a przekazywanie zajętych kwot następuje do depozytu sądowego. Nie ma zatem podstaw, aby komornik przekazywał środki uzyskane od dłużnika zajętej wierzytelności dłużnikom w niniejszym postępowaniu.

Wobec powyższego Sąd zgodnie z przepisem art. 767 k.p.c. skargę na czynność komornika oddalił. Na marginesie jedynie wskazał należy, że sąd działając jedynie na wniosek dłużnika może w oparciu o przepis art. 821¹ k.p.c. określić kwotę, jaką dłużnik może pobierać w okresie zawieszenia postępowania w celu zaspokajania bieżących potrzeb, w sytuacji gdy egzekucja, jak w niniejszej sprawie, została skierowana do prawa majątkowego, z którym związane jest prawo dłużnika do świadczeń okresowych. W tym zakresie konieczna jest jednakże inicjatywa dłużnika.

Z kolei Sąd Okręgowy w Szczecinie w postanowieniu z dnia 31 marca 2016 r., II CZ 297/16, LEX nr 2253209, stanął na stanowisku, że:

Przepis art. 821¹ k.p.c. został dodany mocą ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, która weszła w życie w dniu 3 maja 2012 r. i ma na celu uregulowanie sytuacji powstałej w razie zawieszenia postępowania egzekucyjnego skierowanego do wynagrodzenia za pracę lub innych praw majątkowych, z którymi związane

jest prawo dłużnika do świadczeń okresowych. Wskazana regulacja szczegółowa ma na celu ochronę prawa dłużnika, w trakcie gdy postępowanie egzekucyjne jest zawieszona, albowiem utrzymywanie w pełnej rozciągłości skutków zajęcia przez cały czas trwania zawieszenia może wykraczać w konkretnym wypadku poza cel egzekucji. Z chwilą zawieszenia postępowania egzekucyjnego skierowanego do świadczenia okresowego dłużnik nie odzyskuje prawa swobodnego dysponowania zajętą należnością. Wprowadzone rozwiązanie umożliwia natomiast dłużnikowi złożenie do sądu wniosku o zezwolenie na pobieranie zajętego świadczenia okresowego. Ustawa nie określa terminu, w którym wniosek powinien zostać złożony, zatem przyjęć należy, że może to nastąpić przez cały czas trwania zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Komentowany przepis obejmuje swoją dyspozycją szeroko rozumiane prawa majątkowe, których przedmiotem są świadczenia okresowe pobierane przez dłużnika. Przede wszystkim dotyczy egzekucji z wynagrodzenia za pracę uregulowanej w art. 880 i n. k.p.c., której przedmiotem jest wierzytelność o wypłatę periodycznego wynagrodzenia za pracę. Już zatem samo *ratio legis* omawianej regulacji wskazuje na bezpośrednie i ściśle powiązanie instytucji z art. 821¹ k.p.c. wyłącznie z postępowaniem egzekucyjnym, a konkretniej z etapem jego zawieszenia. Art. 821¹ k.p.c. znajduje się w części trzeciej k.p.c. zatytułowanej «Postępowanie egzekucyjne», a zatem sąd rozpoznając wniosek z art. 821¹ k.p.c. działa w postępowaniu egzekucyjnym. Postępowanie to zostało wyodrębnione od postępowania nieprocesowego ujętego w księdze drugiej Kodeksu postępowania cywilnego. Podkreślić nadto należy, że zgodnie z treścią art. 13 § 2 k.p.c. przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w niniejszym kodeksie, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. W ocenie Sądu Okręgowego wniosek złożony w trybie art. 821¹ k.p.c. powinien zostać złożony na piśmie i czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego (art. 126 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Ponadto powinien zawierać wyraźnie określone żądanie co do wysokości kwot, jakie dłużnik chce pobierać w celu zaspokojenia bieżących potrzeb. Za niezbędne uznać należy również uzasadnienie obrazujące koszty związane z bieżącym utrzymaniem dłużnika. Celowe będzie dołączenie rachunków dokumentujących wysokość bieżących wydatków na ten cel.

W aspekcie zawieszenia działalności gospodarczej, w myśl art. 22 Ustawy z dnia 26 stycznia 2021 r. – Prawo przedsiębiorców⁵, przedsiębiorca niezatrudniający pracowników może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na czas nieokreślony lub na czas określony, z tym że nie krótszy niż 30 dni⁶.

Zgodnie z art. 26 u.p.p. „z chwilą wykreślenia z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej przedsiębiorca będący osobą fizyczną nie może wykonywać działalności gospodarczej”. Ustawodawca w art. 25 ust. 1 tego aktu wskazał, że „w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca nie może wykonywać działalności gospodarczej i osiągać bieżących przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej”.

⁵ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 162, dalej: u.p.p.

⁶ Zawieszenie działalności gospodarczej dokonuje się poprzez złożenie formularza CEIDG. Co istotne, zawieszenie działalności gospodarczej, podobnie jak wznowienie działalności, następuje na wniosek przedsiębiorcy. Natomiast bieg okresu zawieszenia wykonywania działalności rozpoczyna się od daty wskazanej we wniosku o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej i trwa do dnia wskazanego w tym wniosku lub we wniosku o wznowienie wykonywania działalności gospodarczej.

Na podstawie art. 25 ust. 2 u.p.p.

w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca:

- 1) może wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów, w tym rozwiązywania zawartych wcześniej umów;
- 2) może przyjmować należności i jest obowiązany regulować zobowiązania, powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej;
- 3) może zbywać własne środki trwałe i wyposażenie;
- 4) ma prawo albo obowiązek uczestniczyć w postępowaniach sądowych, postępowaniach podatkowych i administracyjnych związanych z działalnością gospodarczą wykonywaną przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej;
- 5) wykonuje wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa;
- 6) może osiągać przychody finansowe, także z działalności prowadzonej przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej;
- 7) może zostać poddany kontroli na zasadach przewidzianych dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą;
- 8) może powołać albo odwołać zarządcę sukcesyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz.U. poz. 1629 oraz z 2019 r. poz. 1495).

Należy zaznaczyć, że w pkt 2 przywołanego artykułu ustawodawca dopuszcza możliwość przyjmowania należności przez samozatrudnionego w okresie zawieszenia przez niego działalności gospodarczej, ponadto obowiązany jest on do regulowania zobowiązań powstałych przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej (Laskowska 2009).

Co istotne:

Zawieszenie działalności gospodarczej to nadal formalne istnienie przedsiębiorstwa, czyli wypełnianie obowiązków związanych z ww. postępowaniami sądowymi, podatkowymi i administracyjnymi, związanymi z działalnością gospodarczą, a także poddanie się kontroli na zasadach przewidzianych dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 25 maja 2017 r., III SA/Po 150/17, LEX nr 2306735).

Przedsiębiorca w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej posiada więc prawo do dokonywania czynności niezbędnych do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów (Rakoczy 2020, 52).

W czasie trwania zawieszenia działalności gospodarczej samozatrudniony może uzyskiwać przychody, z tym że muszą one wynikać ze wcześniejszych wierzytelności, które powstały przed dniem zawieszenia działalności. Niedopuszczalne jest zatem prowadzenie bieżącej działalności w czasie zawieszenia oraz osiąganie przychodów (Jagiela 1999).

Reasumując, nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego, ustawy o kornikach sądowych oraz innych ustaw dała dłużnikowi możliwość prowadzenia działalności w okresie zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Wprowadzone zmiany niewątpliwie pozwoliły zarówno na zaspokajanie niezbędnych potrzeb

w okresie zawieszenia egzekucji, jak i na możliwość utrzymania statusu samozatrudnionego w działalności gospodarczej. Jednakże należy stwierdzić, że katalog ograniczeń egzekucji jest niemały i nieustająco powiększany. Taka postać rzeczy prowadzi do utrudnień w prowadzeniu skutecznej egzekucji, a w następstwie do powstawania tzw. szarej strefy wśród dłużników. Pakiet nowelizowanych przepisów powinien być poddany ponownej analizie, która pozwoliłaby na wprowadzenie ustawodawczych rozwiązań zmierzających do zmniejszenia negatywnego wpływu na system egzekucji w kraju. Obecnie w coraz większej liczbie państw odnotowuje się kierunek ewolucji „od tradycyjnego modelu pracowniczego” do systemu obejmującego w coraz większym stopniu osoby pracujące na własny rachunek (Jaśkowski 2022, 239). Na koniec warto dodać, że – jak zauważył Rzecznik Praw Obywatelskich – „pieniądze niezbędne do utrzymania przedsiębiorcy z jednoosobową działalnością gospodarczą powinny być wyłączone spod egzekucji komorniczej” (*Resort przedsiębiorczości przyznaje rację RPO: powinny być ograniczenia egzekucji komorniczej wobec prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą*, brpo.gov.pl, dostęp: 30.03.2022).

BIBLIOGRAFIA

- Gołaczyński, Jacek. 2008. *Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Jagiela, Józef. 1999. „Wybrane zagadnienia dotyczące zawieszenia i umorzenia postępowania egzekucyjnego”. W *Seminarium szkoleniowe Izby Komorniczej w Gdańsku, Sobieszewo, 24–28 III 1999. Wykłady i referaty*. Sopot: Currenda.
- Jakubecki, Andrzej. 2019. *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów nowelizacji*. LEX/el.
- Jaśkowski, Kazimierz. 2022. *Meritum. Prawo pracy*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Laskowska, Agnieszka. 2009. *Zawieszenie sądowego postępowania rozpoznawczego w sprawach cywilnych*. Warszawa: Oficyna a Wolters Kluwer business.
- Przelomowe zmiany w służbie komorników – nowe ustawy wchodzą w życie*. 2018. <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/przelomowe-zmiany-w-sluzbie-komornikow-nowe-ustawy-wchodza-w-zycie> (dostęp: 30.03.2022).
- Rakoczy, Bartosz. 2020. *Prawo przedsiębiorców*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Simbierowicz, Maciej. Marcin Świtkowski. 2021. *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*. LEX/el.
- Szczurek, Zbigniew. 2005. *Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych. Część ogólna*. Sopot: Currenda.
- Szczurek, Zbigniew. 2017. *Zbieranie informacji niezbędnych dla prawidłowego postępowania egzekucyjnego*. Sopot: Currenda.
- Tomaszewska, Barbara. 2019. *Wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia placowe ze stosunku pracy*. Cz. 2. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Wiśniewski, Tadeusz. 2021. *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.

Akty prawne

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1360).

Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 771).

Ustawa z dnia 26 stycznia 2021 r. – Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 162).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie zapisu obrazu i dźwięku z przebiegu czynności komornika sądowego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2449).

Orzecznictwo

Wyrok SN z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 282/08, LEX nr 528181.

Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 25 maja 2017 r., III SA/Po 150/17, LEX nr 2306735.

Postanowienie SO w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 r., II CZ 297/16, LEX nr 2253209.

Postanowienie SR w Szczytnie z dnia 25 sierpnia 2017 r., I Co 514/17, LEX nr 2351921.